

UKF

Medlemsinformation 1 - nyhetsbrev febr 2009

Årgång 23

Söndagssalong 3. 15 mars kl 15-17

1. Förklädd gud - Hjalmar Gullberg - Lars Erik Larsson
Privat stereoinspelning 1972 med fullständig symfoniorkester
2. Märkesåret 1809 - "Det glömda året" enligt invigningstalet i riksdagen
Varför "glömda" ? - Vad hände i Bro den här veckan för 200 år sedan ?
Kort om revolutionärerna som hade högkvarter i Kungsängen
Börje Sandén berättar mera om detta vid föredrag 22 april i Kungsängen

Gamla mynt som hittats i Bro-Låssa

Mynt har en egen historia men berättar också om den aktuella tidens historia
Ta med dina mynt. Conny och Johnny Ljung kanske kan identifiera dem

Förra årets utgrävningar vid Lilla Ullevi.

Grävarlaget från Arkeologikonsult berättar och visar bilder.

Arr. Bro och Lossa hembygdsförening - Klint

"Historisk vandring i Gamla Bro" - föredrag

Gudrun Sandén och Agneta Blidstrand berättar och visar bilder

Arr. Bro och Lossa hembygdsförening - Klint

Söndagssalong 4 - inleds med kaffe och bröd

Möt Bro d'River Boys - första framträdande i Bro ägde rum 1976.

Sjunger och berättar om mer än 30 års samsjungande

Kallelse till föreningens årsmöte onsd 22 april kl 18.30

Börje Sandéns föredrag om Märkesåret 1809

Vilka militära order och politiska brev skrev revolutionsledaren under de 5 dygn som högkvarteret var förlagt till Tibble gästgivargård i Kungsängen. Mer s. 4

Revolutionsåret 1809

Vad hände egentligen på Gästgivargården i Kungsängen / Tibble? s.4

Ur Projektet Bro härads dombok

Storklint - kyrkoherde Jacob Mörk
Tolkning och sammanfattning

Föreningen för
Upplands-Bro
Kulturhistoriska
Forskningsinstitut

Ordförande: Curt Dahlgren, 0708-44 22 48, curt@mailbox.euromail.se

Ulla Zetterberg, v.ordf, 582 423 86. e-post zetterberg.ulla@gmail.com

Sekr: Börje Sandén, Målarvägen 19, 197 30 Bro. 08-582 405 15

Upplysn. Börje Sandén, 08-582 405 15. Telesvar 582 413 55.

pg: 27 58 94-4

E-post: ukf@ukforsk.se

Webbplats: www.ukforsk.se

Kulturarrangemang 2009 UKF och andra kulturorganisationer

UKF tar vanligen upp en deltagaravgift på 20-50:- vid publika aktiviteter beroende på våra omkostnader, bl.a. lokalhyror. Tillsammans med den årliga medlemsavgiften är denna deltagaravgift en viktig inkomstkälla för UKF. Alla arrangemang är öppna för allmänheten. Tag gärna med vänner och bekanta. Kontrollera tid och plats på vår hemsida och på kommunens annonsida. Det händer i Upplands-Bro i lokaltidningen Mitt i Upplands-Bro, i vilken också våra publika arrangemang brukar finnas med under rubriken På gång. Rätt ofta publiceras våra aktiviteter även under KULTUR och NÖJE. Se vår hemsida www.ukforsk.se eller ring UKF:s telefonsvarare 582 413 55 för ev. ändringar.

Sönd 22 febr - Tillinge kyrka, Enköping

Bro d'River Boys and Girls

medverkar vid kvällsandakt

Arr Tillinge kyrka

Torsd 26 febr kl 10 - 15 Stora Sandhagen

Hur var det egentligen förr?

Ta en promenad till Stora Sandhagen i skogskanten av Rosenängarna. Huset med två ljusa skorstenar som synt bortom alla nybyggen. Föreningen Kulturbojen visar huset och bjuder på kaffe, varmkorv och kolbullar - Vad det är, får du se. Vi vänder oss till sportlovslediga barn och ungdomar och alla intresserade över huvud taget. **Torsdagen 26 febr mellan klockan 10 och 15**
Arr. Kulturbojen

Sönd 15 mars Söndagssalong hos Sophie Hedin, Lärarvägen 1 Bro, kl 15-17 **Förhandsanmälan**
582 40 515, Begränsat deltagarantal. 60:-

Söndagssalong 3 - inleds med kaffe och bröd

Tema I: Musiksällskapets tillblivelse och konsertverksamhet 1969 - 1987

Vi spelar upp stereoinspelningen av Lars-Erik Larssons Förklädd gud från 1972. Den gjordes med fullständig symfonibesättning och med musiker från nyblivna Regionmusiken och Hovkapellet tillsammans med Upplands-Bro Musiksällskap, Bro Hembygdskör och Kungsängens kyrkokör.

Varför bildades Upplands-Bro musiksällskap - och hur? Börje Sandén var med på den tiden och vet. Hjalmar Gullberg: Förklädd gud och något om hans övriga diktning med uppläsning

Tema II: Märkesåret 1809 Just denna vecka för 200 år sedan stod Sverige inför sin största politiska kris någonsin. Den 13 mars hade kungen arresterats av revolterande officerare i Stockholm. På Tibble Gästgivargård satt några dagar senare ledaren för en annan revolterande grupp bestående av 3000 frivilligt kontrakterade soldater och officerare som var ute i "det olagliga" syftet att avsätta vårt lands kung, vilket således redan var gjort när denna armé kom till oss.

Tibble kom att under 4-5 dagar vara högkvarter, medan revoltledaren, Georg Adlersparre, grubblade över hur han skulle agera. Skulle han gå vidare mot

Stockholm, där han riskerade att möta den södra armén som kungen hade beordrat att hjälpa sig mot den västra armén som nu låg i Upplands-Bro. Eller skulle han hjälpa general von Döbeln, som med sina kvarvarande svenskar tvingats fly från Åland, som ryssarna denna vecka lagt beslag på efter att redan ha tagit hela Finland.

Vi skall med lokalhistorisk infallsvinkel belysa en rikshistorisk händelse med särskild fokusering på den politiska och militära korrespondens som befälhavaren skötte med sitt bärbara skrivschatull - dåtidens "mailbox" - under några synnerligen kritiska dagar i svensk historia.

Det blir bara en kort presentation. Betydligt utförligare kommer Börje Sandén att redogöra för händelseutvecklingen i sitt föredrag i Kungsängen 22 april **Förhandsanmälan 582 40 515 . 60:-**
Arr. UKF

Tisd 7 april kl 19. Hembygdsgården Prästvågen 8, Bro

Mynt som hittats i Upplands-Bros jord.

Conny och Johnny Ljung berättar om myntens historiska bakgrund. De kan ge oss en föreställning om gångna generationers vardagsliv. Mynt är också en inkörsport till den allmänna svenska historien.

Tag med dina gamla mynt. Bröderna kanske kan identifiera dem. Den här träffen kan ses som början på ett projekt som dokumenterar mynt som hittats i våra bygder. Några är redan identifierade och kartlagda och finns på UKF:s hemsida

<http://www.ukforsk.se/bok0/rattarbo.htm>

Arr. UKF och Bro-Lossa hembygdsmöte.

Tisd 21 april kl 19. Hembygdsgården, Prästvågen 8 Bro

Förra årets utgrävningar vid Lilla Ullevi.

Grävarlaget från Arkeologikonsult berättar och visar bilder. Fyndet av en malsten - handkvarn - har getts till hembygdsmöten och har fått en plats i trädgården. Den "avtäckts" denna dag.

Arr. Bro och Lossa hembygdsmöte.

Kallelse till UKF:s årsmöte
Dagcentralens samlingsal G:la Landsv.
Onsd 22 april kl 18.30
Föredrag om Märkesåret 1809

<p>Onsd 22 april kl 19. Dagcentralens Samlingssal ingång från Gamla Landsvägen. Kungsängen UKF:s årsmöte kl 18.30 Märkesåret 1809 - Vad hände på Tibble gästgivargård i Kungsängen - och Sverige? Vilka order och brev utfärdade revolutionsarméns ledare här vid Tibble när han fick order av den konkurrerande revolutionsledaren som just arresterat kungen att avbryta marschen till Stockholm? En utförligare presentation än den vid Söndagssalongen 15 mars. Läs mer på annan plats i Nyhetsbrevet och på hemsidan, där en rad viktiga originaltexter finns utlagda Arr. UKF</p>	<p>Sönd 10 maj Söndagssalong hos Sophie Hedin, Lärarvägen 1 Bro, kl 15-17 Förhandsanmälan 582 40 515, Begränsat deltagarantal. 60:- Söndagssalong 4 - inleds med kaffe och bröd Möt Bro d'River Boys - manskvartetten som hade sitt första framträdande i Bro 1976. Olle Svennberg, Bo Berglund, Peo Karlsson och Börje Sandén sjunger och berättar om över 30 års sjungande med Negro Spirituales, svenska sånger i original- eller specialgjorda arrangemang, Bellman och inte minst Barbershopsånger, som kvartetten började sjunga 1978. Det blir ett uruppförande av en inspelning från 1957 med den första kvartetten med namnet Bro d'River Boys. Det är bara en av dagens medlemmar som var med på den tiden. Gruppen berättar naturligtvis om olika typer av arrangemang man varit med om på privata fester, festivaler, kyrkor, slott och herrgårdar, inomhus och utomhus på ett antal ångbåtsresor i Mälaren till bl.a. Gripsholm, Drottningholm, Skokloster och på många av våra stora fornminnesplatser. Bro d'River fanns innan UKF bildades för 22 år sedan. Mer om Bro d'River Boys på hemsidan Bro d'River Boys and Girls - kommunens kulturstipendium 2008 Arr. UKF Förhandsanmälan 582 40 515 . Begränsat deltagarantal 60:-</p>
<p>Tisd 5 maj kl 19, hembygdsgården Klint, Prästv. 8, Bro "Historisk vandring i Gamla Bro" - föredrag Gudrun Sandén och Agneta Blidstrand berättar och visar bilder Arr. Bro och Lossa hembygdsförening</p>	
<p>Lörd 9 maj Hembygdsgården i Kungsängen Hantverkarsmarknad Arr. Stockholms-Näs hembygdsförening, Kungsängen</p>	

Rapport från andra Söndagssalongen i oktober 2008.

Dagens musiker var Pascal Jardry, klassisk gitarr och My Eklund, blockflöjt. Båda med Masters-utbildning vid Musikhögskolan. Det musikhistoriska inslaget var en historik över musikaliska och litterära salonger av Börje Sandén. Efter inledande mingel och kaffe gjorde Pacal och My ett smakfullt musikstycke av John Dowlands sång Come again. Börje berättade med flera avbrott för musikinslag om den forskning som på senare tid bedrivits kring de klassiska salongerna i Europa och Sverige.

Musikinslagen var en Passacaille av Silvius Leopold Weiss, en Galliard av Anthony Holborne, Drei Tentos av H.W. Henze, en etyd av Fernando Sor, Shadow Siciliano av Bernt Sörensen och Fernando Sors berömda variationer över ett tema ur Mozarts opera Trollflöjten.

Sophie Hedin berättade något om den tyske diktaren Hölderlin som inspirerat kompositören Hans Verner Henze till ett fascinerande gitarrstycke. Sophie läste en svensk översättning av dikten med några inslag också på tyska.

Pacal är en mycket skicklig gitarrist, som framhöll det värdefulla i att få spela gitarr i en så intim miljö som en salong är. Vid spel i en stor konsertsal måste spelsättet bli ett annat och det subtila i gitarrspelet går lätt förlorat.

Här blir det bara utrymme för några kortare kommentarer till Börjes studium av "salongskulturen". Upplysningar härom finns att hämta hos Eva Öhrström, sedan 2002 professor i musikhistoria vid Musikhögskolan i Stockholm. Hennes långa artikel 2007 i Bebyggelsehistorisk tidskrift kan ses som en sammanfattning av det aktuella forskningsläget och rekommenderas verkligen till läsning av dem som är intresserade.

Några axplock. Mozart lärde känna Bach och Händel vid en salong på 1780-talet. En engelsk forskare menar att "Salongerna var en förutsättning för Beethovens utveckling som tonsättare och musiker. Här lades grunden för den internationella berömmelse wienklassikernas musik kom att få". Mest berömda av de tyska salongerna var familjen Mendelssohns. Vid en sådan uppfördes Bachs Matteuspassion på 100-årsdagen av dess uruppförande. Ingen av dåtidens människor hade kunnat höra den. Helt naturligt - eftersom all musik var "levande musik" ända till Edisons ljudmaskiner. (forts. sid 8)

”Märkesåret 1809”

Ett år som också högst officiellt kallats ”Det glömda året”

Är det kanske revolutionen detta år som svenska folket glömt ?

Gästgivargården i Kungsängen var under några dagar högkvarter för en hel armé.
”Vad hände egentligen?” Har vi glömt - eller har vi bara inte velat tala om saken?

Av Börje Sandén

Revolution – Krig med Ryssland och Danmark - Kungen avsatt – Ny Regeringsform

Så är vi då äntligen framme vid året 2009.

Jag säger äntligen! - eftersom jag då skulle få anledning att berätta om Tibble gästgivargårds roll i 1809 års revolution. Tidigare har jag använt Tibble gästgivargård som utgångspunkt för historien om det s.k. Dalupproret 1743. Den skriftliga redogörelsen från Tibble om orsakerna till de många tusen demonstranternas marsch till Stockholm visade att marschen inte var ett försök till revolution.

Tvärtom. Man skrev att när man fått framföra sitt ärende så hoppades man att kungen vid lägligt tillfälle ville ”hugna oss, sina trogna undersåtare, med dess nådiga besök, på det att Allmogem, innan avtågande sker, må för Hans Kongl. Majt:s Höga Person, få muntligen betyga sin undersåtliga Wördnad.”.

Men 1809 - nu var det verkligen revolution i landet. Över 3000 soldater, officerare och underbefäl var övertygade om att enda lösningen på den svåra kris som landet befann sig i, var att göra sig av med kungen. Denna gång är det således inga demonstranter vid Tibble. Det är verkliga revolutionärer

Och återigen författas skrivelser på Tibble gästgivargård, skrivelser som har en avgörande betydelse för historiens gång. Här sitter revolutionsgeneralen Georg Adlersparre, som också är en uppmärksam kulturpersonlighet, och författar både militära order och politiska inlagor mellan 18 – 22 mars, innan han i triumftåg marscherar in med sin armé i Stockholm.

Revolutionen för hans del går in i ett avgörande skede under dessa dagar i vår kommun.

För den som granskar lokalhistorien och söker efter samband med rikshistorien är vår bygd en utmärkt plattform.

Utgångspunkten för mina förnyade studier i ämnet ”året 1809” är:

_ 200-årsminnet av händelserna 1809, som jag vill lyfta fram i UKF:s publika program och i forskning under detta år. Ett år som i sammanhanget fått benämningen ”Märkesåret 1809”

_ Märkesår ? Finland och Sverige har gemensamt kommit överens om att inte använda ordet jubileumsår. Vår utrikesminister Carl Bildt har vid möte med

ansvariga i Finland diskuterat våra länders gemensamma minnen från året 1809 och man har bestämt att använda benämningen ”Märkesåret 1809”.

Vad har vi för gemensam historia att lyfta fram detta år?

_ att Finland blev en del av Ryssland?

_ att krigshandlingar riktade mot Sverige ställt landet inför risken att utplånas från kartan?

För Sveriges del har vi i stället tagit fasta på ett par andra saker som är roligare att minnas:

_ att det kungliga enväldet avskaffades – kungen hade ensam stått för den misslyckade utrikespolitiken

_ att vi fick en ny regeringsform 6 juni detta år, vilket blivit en anledning att göra denna dag till nationaldag.

Finland å sin sida har en bättre anledning att minnas 1809. Landet blev visserligen en del av Ryssland, men under sådana förhållanden att året ses som början till en självständig stat, även om det skulle dröja ytterligare 110 år innan landet blev helt självständigt.

Och därmed är väl allt i sin ordning – i varje fall för Sveriges del?

Men det finns en hake som inte tillräckligt har beaktats i svensk historieskrivning och som aktualiserades 15 januari 2009 när Horace Engdahl – Svenska Akademiens sekreterare – höll ett tal i riksdagen med titeln ”**Det glömda året**”

Vad då – glömda året?

1809 har vi väl alltid lyft fram i historien. Det är ju bl.a. för det som hände 6 juni, som vi har förlagt nationaldagen till detta datum.

Engdahl menar att historien fokuserat på fel saker i 1809 års händelser. Han avslutar första stycket i sitt anförande med orden:

För om man har gjort sig hemmastadd i de fruktansvärda åren 1808-1809, om man har lyssnat till rösterna från dem som då levde i vår del av världen, så att dessa människor ter sig lika verkliga som ni och jag, då vill man inte skämta och hurra. Det var en ödesstund för vårt land. *Aldrig har Sverige varit så nära att försvinna från kartan som den gången.* (min kursivering, BS)

Replik:

Dagen före kungens arrestering har Hertig Carl, bror till Gustav III, bjudit in gäster till supé på slottet. Alla har förstått att något är på gång. Denna dag är inte bara Finland i ryssarnas händer även Åland är intaget. Inom ett par dagar väntas de invadera Uppland. Rykten om ryska Tzarens och Napoleons planer för Sveriges uträderande av Sverige från kartan cirkulerar.

Fredrik Samuel Silfverstolpe, fram till 1807 svensk minister i S:t Petersburg, var en av de inbjudna till slottet, där hertigen tar honom avsidet och frågar vart detta skall ta vägen. Det är här ju oerhört i Sveriges historia', säger hertigen. Han får svaret från Silfverstolpe att *Sverige i dag är olyckligare än framfarnatidens historia kan fatta*. Gud vet hur det skall sluta, ingen kan förutsäga det.

Alla talen i riksdagen på invigningsdagen av Märkesåret finns på riksdagens hemsida
Engdahls finns också på UKF:s hemsida

Här några fakta om vad som hände 1809.

_ regeringsformen var resultatet av en revolution som ledde till att kungen avsattes

_ revolutionen i sin tur orsakades av att Sverige hade fört en så olycklig utrikespolitik under Napoleontiden att det svenska riket nu stod inför hotet att raderades ut från kartan

_ 1809 hade Sverige redan hunnit delas så att Finland blivit en del av Ryssland

_ Ryssland hade också erövrat Åland och i samband med arresteringen av kungen hade hjälten från finska

kriget von Döbeln tvingats fly med spillrorna av den svenska hären över isen till Grisslehamn förföljd av ryska trupper. Ryssland hade också etablerat sig i Norrland genom att gå på isen över till Umeå _ Västra armen var förlagd vid värmländska gränsen mot Norge för att stoppa det av Napoleon beordrade anfallet mot Sverige. Vid jultiden 1808 fick befälhavaren Georg Adlersparre det alarmerande brevet med ryktet om att Napoleon och tzar Alexander vid ett 14-dagar långt möte i Erfurt diskuterat planerna på att Sverige borde tas bort från kartan. Danmark skulle få södra Sverige upp till Motala Ström och Ryssland resten, med Stockholm som en huvudstad i Västra Ryssland.

Man kan förstå varför våra historieböcker inte fördjupar sig händelserna i Sverige före 6 juni 1809. Det ligger nära till hands att travestera uttrycket. "segraren skriver historien" med "förloraren undviker att skriva historien"

Naturligtvis hävdar historieskrivarna att man inte skall grunda historieskrivningen på rykten. Men en stor mängd vittnesbörd från personer i ledande ställning detta märkliga år trodde på ryktena och handlade därefter. Att det också funnits realitet bakom ryktena är uppenbart eftersom historikerna i gemen har hävdat att Sverige hotades att försvinna från kartan. Om man preciserat hur delningen var tänkt och det sagts i historieböckerna så är jag övertygad om året 1809 inte kommit att kallas "Det glömda året" när riksdagen upplystes om det som hände.

Den här våren kommer UKF på flera sätt att behandla ämnet 1809 dels i forskning, dels i föreläsnings- och publiceringsverksamhet

1. En kortare presentation vid Söndagssalong nr 3, den 15 mars i Bro
2. Ett utförligare föredrag efter årsmötet 22 april i Kungsängen
3. På hemsidan finns för närvarande inte någon fullständig artikel om 1809. Där återges i stort sett samma text som den nu publicerade. Däremot finns det ett 20-tal källskrifter
4. Centrala historiska handlingar, brev och skrifter har redan publiceras på hemsidan och fler blir det så att den intresserade kan jämföra historietolkningen med dokumenten
5. På sikt hoppas vi kunna ta fram en skrift med vårt samlade material

Hembygdsföreningen i Bro och den finska föreningen Kaleva har planer på en gemensam manifestation kring temat 1809 under hösten.

Nedanstående är ett urval av texter som finns [att läsa på hemsidan](#)

Adlersparres revolutionsarmé vid Tibble 1809 med Citat ur källskrifter

- _ Kort inledning till revolutionen 1809
- _ Längre inledande artikel om Märkesåret 1809

Citat ur Carl August Adlersparres bok från 1849

- _ Adlersparres "påbörjad men ofulländadt Project till ny Regeringsform" I: 120-125
- _ Proklamationen i Carlstad 7 mars 1809 inför avmarschen II: 13-16
- _ Överenskommelsen med befälhavaren för norska styrkor avsedda att anfälla Sverige
- _ Adlersparres tal till soldaterna 7 mars 1809 II: 50-57
- _ Hertig Carls proklamation 13 mars 1809 II: 72-73
- _ Tibble 18-20 mar 1809. Adlersparre - (Adlercreutz) - Hertig Carl (brevväxling) II: 110-121
- _ Adlersparre och Adlercreutz möts första gången II: 122-126

Ur Kungl. Maj:ts kungörelser - upplästa i Sveriges kyrkor

- _ Ur Kungl. Maj:ts kungörelser 1808 Vill du se vad som ingår i urvalet? Se [nedan](#)
- _ Ur Kungl. Maj:ts kungörelser 1809. Vill du se vad som ingår i urvalet? Se [nedan](#)
- _ Kungl. Maj:ts Kungörelser 1800-1810 Dito 1811-1820 Låsa kyrkas arkiv
- _ Kungörelserna var Dåtidens Rapport och Aktuellt år 1810
- _ Om mordet på Axel von Fersen enligt statens formulering

Citat från andra källor

Fredrik Samuel Silfverstolpes Berättelse om aftonen före statsvälvningen i Hertig Carls Hof, 12 mars
Johan Ludvig von Greiffs Berättelse om konungens arresterande 13 mars, 1809

- _ Länk till Horace Engdahls tal i Riksdagen 2009-01-15 om Det glömda året 1809
- _ Engdahls tal på UKF:s hemsida: Det glömda året
- _ Länk till Johan Jensens B-uppsats Revolution 1809 - Att avsätta en kung.
- _ Kortfattad kronologisk tabell över händelseutvecklingen
- _ UKF:s litteratur i ämnet 1809 – Georg Adlersparre

_ Ur Kungl. Maj:ts kungörelser 1808

Kungörelse om krig mot kejsaren i Ryssland. Gripsholms slott den 5 mars 1808.

Kungörelse rörande lantvärnsinrättningen. Stockholms slott den 14 mars 1808.

Kungörelse om krig mot konungen av Danmark. Stockholms slott den 15 mars 1808

Påbud om en allmän krigsgård. Stockholm den 4 maj 1808.

Kungörelse till samtliga dess trogna undersåtar i anledning av Sveaborgs Fästnings övergång. Stockholm den 6 maj 1808.

Kungörelse angående dem av Kungl Maj:ts undersåtar i storfurstendömet Finland, som åt kejsaren i Ryssland tro- och huldhetsed avlagt. Grelsby 16 augusti 1808.

Cirkulär till samtliga landshövdingar i Sverige rörande indelta truppers recruterande från lantvärnet. Haga slott den 9 december 1808

_ Ur Kungl. Maj:ts kungörelser revolutionsåret 1809.

Påbud om en allmän krigsgård. Haga slott den 7 januari 1809.

Brev angående Gustaf Adolfs avsättning. Stockholm den 13 mars 1809.

Kungörelse att all vidare uppbörd av den påbjudna krigsgården genast bör inställas. Stockholm den 14 mars 1809.

Brev och Påbud till samtliga rikets ständer angående en allmän riksdag den 1 maj innevarande år. Stockholm den 14 mars 1809.

forts. på hemsidan www.ukforsk.se

Kommentar till och förtydligande av den historiska värderingen av minnesstenen vid Kungsängens kyrka Av Börje Sandén

Mer om Minnesstenen på hemsidan

Genom åren har jag många gånger berättat om Minnesstenen som hembygdsföreningen lät resa 1945 vid Kungsängens kyrka. Historien bakom den är betydelsefull långt utöver det rent lokalhistoriska intresset. Men historia är inte så sällan mer komplicerad än vad som framkommer, när den kortfattat berättas som ett turistiskt inslag vid en rundtur i kommunen eller vid ett föredrag i hembygdsföreningen. Eftersom händelsen spelar en roll i vår riksdags historia känns det angeläget att närmare belysa just den sidan av saken. Men håll i minnet att all historieskrivning inte är något annat än skrivarens tolkning av befintliga källor. Även den akademiska historieskrivningen är ett resultat av institutionens samlade åsikter om källorna och den forskarkultur som för tillfället råder. Jag ser historieskrivare som historiegörare!

Det intressanta med mötet på Näs' äng är inte bara upplysningen att allmogen deltagit tillsammans med andra ofrälse folkgrupper. Sådana möten hade skett också tidigare. Men man har inga påtagliga vittnesbörd om att den folkliga närvaron också betytt att allmogen deltagit i omröstningar på ett sätt som vi kallar demokratiskt, att det således handlat om en beslutande folkmenighet.

En framträdande forskare har lyft fram mötet vid Mora Sten 1319 (*då man gjorde upp räkningen med*

de styrande efter Håtunaleken) men avstått från att kalla det för riksmöte i vår mening även om det då bestämdes att 2 bönder från varje lagsaga skulle delta i beslut som gällde extra skatter som kungen ville pålägga folket: "svenska folkets rätt att sig själv beskatta".

Allmogens blotta närvaro har naturligtvis påverkat de "herremän" som sedan röstade om saken. Historikern Herman Schück framhåller i boken "Riksdagen genom tiderna" 1985, att de folkmöten som hölls 1501-1502 stod i "drastisk kontrast" till tidigare möten av detta slag. Det av Sten Sture d.ä. ledda upproret hade inletts 1501 med att han och en grupp herrar av sagt sig sitt trohetslöfte till den danske kungen. Man hade sedan vid marknadsmöten i Enköping och Uppsala inför allmänheten agiterat för sin sak.

Ett mycket intressant moment kommer vid denna tid in i sammanhanget. Sturarnas "mentor" var den politiskt mycket slipade Hemming Gadh. Han hade prövat på olika politiska idéer och kommit fram till att "folklandsting är ett mäktigt" forum när man vill driva igenom en politisk åsikt. Den som långsiktigt vill regera ett område behöver ha folkligt stöd och besluten bör ske "samdräkteligen med alla - rika och fattiga - inom dörren och utom"

Sten Sture hade förvisso kommit till makten med folkligt stöd. Hans regering hade varit så framgångsrik

att han nått nästan en konungs position. Minns bara hur han lät sig jämföras med S:t Göran i ryttarstatyn i Stockholms Storkyrka; han hade räddat Sverige från den farliga draken. Han hade emellertid aldrig behövt förlita sig på regelrätt folkomröstning. Det var hans person som gett honom makten. Nu tänkte han pröva Hemming Gadhs recept.

Vid Distingen, den stora marknaden i Uppsala 23 januari 1502, hade Sten Sture hoppats på att nå fram till ett enigt beslut tillsammans med ärkebiskopen Ulfsson, som ännu förlitade sig på danske kungen. Ett nytt möte måste utlysas där han för första gången tänkte mer formellt utnyttja allmogens stöd. Det kom att bli mötet vid Näs' äng.

Ärkebiskopen tvingades i väntan på kungens ställningstagande uppehålla sig i den starka ärkebiskopsborgen Almarestället eller S:t Eriks slott, som den ibland kallades. Mötesplatsen för de två mäktigaste herrarna blev till slut kyrkan närmast ärkebiskopens residens. Vid detta möte var även allmogen närvarande och man menar att den även blivit kallad till detta möte och att det egentligen var en fortsättning av mötet i Uppsala.

Av bevarade dokument från mötet framgår det att menigheten deltagit. Ordalydelsen i rimkrönikan är ganska lik den som gällde för mötet i Arboga 1435, som fram till 1935 hade gällt som vår första riksdag. Det var Gottfrid Carlsson som 1935 vid närmare studium av dokumenten funnit att en skrivare på 1860-talet vid "duplicering" av ett äldre dokument ändrat ordet "af" till "och", och att en annan skrivare infört ett kommatecken så att betydelsen blivit att menigheten i sin helhet deltagit vid Arbogamötet 1435. I själva verket var det "koppbergsmän, silverbergsmän och köpstadsmän från menigheten som deltagit, ej de jordägande bönderna. (se hemsidan där utdrag ur aktuell litteratur och dokument publiceras). Rimkrönikans ordval för mötet vid Näs är ordet "och".

(forts från sid 3) Rapport från Söndagsalong 2, okt 2008

Malla Silfverstolpe, den kända memoarförfattaren, blev 1825 inbjuden till "Söndagsmusiken" hos Mendelssohn. Det var efter hon lämnat Thoresta herrgård. Hon skulle så småningom komma att stå som värdinna för salonger på sin nya bostadsort i Uppsala. År 1801 deltog hon i musikalisk salong på Karlbergs slott hos grevinnan Margareta Cronstedt, en av Sveriges bästa pianister vid den tiden. Hon spelade "Mozarts gudomliga B-dur sonat".

Mycket intressant är konstaterandet att hon aldrig spelade offentligt. Det gjorde inte adelns damer. Musiker tillhörde tjänarstaben. Vi känner till att Mozart inte fick sitta med vid matbordet i den fina salonger han spelade i, han hade en lakejs status. Felix Mendelssohns syster kunde aldrig publicera sina kompositioner i eget namn, brodern har i stället sitt namn på sådant som gick ut i tryck. Man känner till att hon komponerat stråkkvartetter, kantater för orkester, solister och körer och ett flertal pianoverk. Eva Öhrström berättar i sin artikel hur fadern förklarar varför han motsätter sig dotterns önskan att få framträda som yrkesmusiker: För Felix kan musiken vara ett yrke, medan den för dig bara kan bli en prydnad.... Du är kvinna och bara det kvinnliga passar en kvinna. Några exempel från vårt land finns också i artikeln. *(forts. på sid 12)*

Som vanligt brukar inte källorna från den här tiden var helt tydliga, men av framställningen här ovan kan man se att det var först i början av 1500-talet som man på allvar insåg värdet av folklig uppslutning kring politiska beslut. Man finner också att en annan Sture, Sten Sture d.y., insett detta mycket tydligt när han i sina två brev (= offentliga meddelanden) påpekar att "det som angår alla bör av alla samtyckas". Den gången är det i samband med det äldsta skriftligt bevarade riksdagsbeslutet, det om rivningen av Almareställets slott.

Det är först med 1500-talet, som riksmöten börjar få karaktär av riksdagar i vår bemärkelse, även om ordet riksdag inte börjar användas förrän ca 50 år senare. I det stora bokverket Sveriges Riksdag från 1930-talet talas om:

"ett större folkmöte vid Näs kyrka i juni 1502 – folkmötet har i historieskrivningen rönt hedern att räknas som en svensk 'riksdag', enär Sten Sture i sitt öppna brev om tilldragelsen omtalar såsom närvarande, utom riksföreståndaren och ärkebiskopen, trenne högre prelater, 'några av borgmästarne och rådet i Stockholm, friborne frälsemän, koppbergsmän, silverbergsmän och meniga Sveriges allmoge' varjämte Hemming Gadh i ett brev år 1508 häntyder på en mäktig folkskara vid detta tillfälle, speciellt från Dalarna, och dalkarlarna erinrade sig själva ännu år 1517 det 'tal' som de 'samman hade med Sveriges allmoge på Näs äng'".

Börje Sandén 2009-02-08

Litteratur.

Sveriges Riksdag. Historisk och statsvetenskaplig framställning. utgiven enligt beslut av 1926 års riksdag. Första bandet. VI *Sven Tunberg* Riksmöten under Sturarna. Näs sid 161.

Gottfrid Carlsson. Arboga möte 1435. 1935. Boken Engelbrekt, Sturarna, Gustav Vasa

Herman Schüick. Riksdagens framväxt: tiden intill 1611. Ur Riksdagen genom tiderna 1985.

Ur projektet Bro härads dombok perioden 1740-1746

Urtima ting hållet på *Storklint* den 14 juli 1746

För att rannsaka och döma om pigan Stina Eriksdotter från Husby i Bro socken, som blivit funnen död i sjön vid Ådö Sätessgård, må bliva begravd på kyrkogården

Protokollet belyser frågan om vem som har ansvar för att läskunnigheten bibringas sockenborna vid denna tid.

Närvarande är kyrkherden Jacob Mörk

År 1746 den 14 juli blev till följd av Landshövding Carl von Grooths givna remiss av den 4 i denna månad **urtima ting** hållet i Storklint, Bro socken och Härad, närvarande Kronolänsman Anders Sundberg samt följande av Häradets nämnd, nämligen.

Pehr Jöransson i Sanda
Hans Erlandsson i Klöf
Matts Hindriksson i Skälby
Lars Larsson i Skällsta
Erik Andersson i Hernevi
Johan Andersson i Aspvik
Axel Mattsson i Österröra

För att rannsaka och döma om pigan Stina Eriksdotter från Husby, Bro socken som blivit funnen död i sjön vid Ådö Sätessgård må bli begravd på kyrkogården.

Inkallades bonden Johan Johansson i Husby och hans hustru Brita Bengtsdotter, hos vilka pigan tjänat. De berättade att de saknat henne dagen före andra Storböndagen detta år, då hon skulle gå till Liskan Abrahamsdotter på Husby ägor att lära sig läsa. De hade sedan inte fått någon underrättelse om henne förrän den 21 juni då hon flutit i land vid Ådö. De visste inte på vad sätt hon omkommit. Hon hade inte sagt något som kunnat ge anledning att misstänka att hon skulle förgöra sig. Hon hade varit ganska enfaldig.

Kyrkoherden i församlingen Jacob Henrik Mörk, som var närvarande, berättade att när han kom hit till församlingen och började hålla katekesförhör, hade han funnit denna piga som var 24 år gammal mycket enfaldig och alldeles okunnig i sin kristendom. Han hade inte kunnat tillåta henne begå Herrans Heliga Nattvard, utan menat att hon först skulle lära sig läsa sina kristendomsstycken. Han hade sagt till hennes husbondfolk att ha uppsikt på att hon får lära något.

Men när han en tid därefter haft henne i enskilt förhör hade hon varit lika okunnig. Han har då inte allena tillställt hennes husbondfolk för att de, som haft henne i tjänst hela året, varit så lite angelägna om hennes undervisning, varför han sagt sig låta instämma dem till tinget. Han hade också skickat henne till hustru Liskan Abrahamsdotter, som här i socknen brukar lära ungt folk läsa.

Stina hade fått 6 daler kopparmynt, så att hon kunde betala hustru Abrahamsson för besväret. På Kyrkoherdens föreställning hade husbondfolket lovat att inte hindra henne. Dock har han fått höra att de skulle varit svåra mot henne för att hon därigenom försummat sitt arbete. Därav förklarade han, att pigan som mycket enfaldig kanske tagit sig anledning att kasta sig i sjön.

Hustru Liskan inkallades och berättade efter ojävad ed, att pigan Stina, som inte gått mer än 8 dagar hos henne för att lära läsa, i början varit så okunnig i kristendom att hon inte kunnat läsa Fader Vår. Men hon började något att komma sig.

Liskan berättade att hon många gånger hört Stina beklaga sig över hårda ord från sitt husbondfolk för att hon gick bort och läste samt för matsäcken som de skulle ge henne. Hon hade en gång sagt att då hon inte längre kunde stå ut med att höra sådant, så ville hon hellre gå bort så långt som bröd bakas. Varför vittnet försökt varna henne, men ett par dagar därefter fått höra att hon var borta. Vittnet intygande att Stina haft tredagars frossan och därvid blivit bra sjuk. Uppläst och vidkänt.

Man frågade om ingen blivit varse på vad sätt Stina Eriksdotter kommit i sjön. Alla svarade nej. Länsman Sundberg sade att han inte kunnat få någon underrättelse härom än av mjölnaren vid Bro gård, Anders Ekman, som inkallades.

Ekman berättade att hans lilla dotter, som varit nere vid sjön dagen före andra Storböndagen, kommit uppspringande och sagt att ett kvinnfolk rodde med en liten ökstock på fjärden där utanför. Då det blåst mycket hårt hade Ekman gått ut för att se efter. När han kommit ner till stranden hade ökstocken, som tillhör Nils Nilsson i Brunnsvik, kommit iland med ena åran borta. Den kom flytande efter en stund. Då den döda pigans kropp en tid därefter flutit iland inte långt därifrån, nämligen vid Värka Hagg (?) på Ådö sidan, så kunde han inte tro annat än att det varit pigan som rott i ökstocken.

Nils Nilsson som även var inkallad berättade att hans ökstock denna dag blivit borttagen utan att någon sett vem som tagit den.

Till sist fann Rätten nödvändigt att höra drängen Erik Eriksson, som tillsammans med pigan tjänat hos

Johan Johansson. Efter avlagt ed intygade han att han funnit henne mycket enfaldig och stilla men aldrig hört henne antyda att hon tänkte ta livet av sig.

På tillfrågan sade vittnet, att han hört Johan Johanssons hustru säga att hon nog skulle slippa ge Stina matsäck, som hon nu måste göra. I övrigt kunde han inte säkert minnas om husbondfolket hotat stämma henne till tinget, men kunde dra sig till minnes att det varit på tal, när de kommit från husförhöret. Uppläst och vidkänt.

Utslag

Urtima Tingsrätten prövar i anseende till de omständigheter som kommit fram under rannsakingen och i anledning av 13 kapitlet 3 § Missgärnings Balken att pigan Stina Eriksdotters döda kropp får läggas i Bro kyrkogård och begravas i stillhet.

År och dag som förut skrivet är

På Urtima Tingsrättens vägnar Axel Wilh Östfeldt.

Nordiska Museets medalj för hembygdsvårdande gärning har tilldelats Gudrun och Börje Sandén

för att de på ett föredömligt sätt representerar de eldsjälarna som arbetar med dokumentation och förmedling av kulturarvet. De representerar kulturarvets betydelse för den lokala identiteten i en av de många kommuner som lätt hamnar i storstäders skugga

Konsulenten i Stockholms läns hembygdsförbund, Kjell Nilsson, har i förbundets tidning berättat om deras hembygdsverksamhet.

Artikeln finns illustrerad med bilder på www.ukforsk.se

När det nygifta paret Gudrun och Börje Sandén fick tjänster som lärare och kantor i Låssa 1952 anade de nog inte att de framför sig hade en enastående livsgärning inom hembygdsrörelsen framför sig. En gärning som nu krönts med de högsta utmärkelser man kan få inom detta område, plaketten för värdefull och föredömlig gärning från Sveriges hembygdsförbund och nyligen Nordiska museets medalj för hembygdsvårdande gärning.

Gudrun och Börje kom till Låssa samma år som socknen kom att uppgå i den nya kommunen Upplands-Bro med sex socknar och ca 3500 invånare. Kommunalpolitiken sköttes helt ideellt och både Gudrun och Börje engagerade sig redan efter ett par år i kommunala nämnder och styrelser. Gudrun var förmodligen den yngsta kvinnliga ledamoten, 25 år, av ett kommunfullmäktige i landet.

I både den kommunala verksamhet och i lärarrollen – ämnet hembygdskunskap var ju då viktigt – kom paret Sandén att intressera sig för sin nya hembygd och inte bara för Låssa utan för hela kommunen. När Säbyholms folkskola lades ner 1964 flyttade de till centralorten Bro.

Kommunen som intresseområde

I kommunen fanns då två hembygdsföreningar Håtu-na-Håbo-Tibble Socknars hembygdsförening, som den heter numera, och Stockholms-Näs hembygdsförening och 1978 tillkom Bro hembygdsförening och i alla engagerade sig Sandéns. I första hand blev det Börje

som gick i täten då, Gudrun hade ju också barn och hemarbete.

År 1968 utnämndes Börje till Riksantikvariens ombud och samma år blev han den nybildade kultur-nämndens ordförande. I den rollen kom han i kontakt med Herman Svenngård i Kungsängen, som samlat på sig 75-80 hyllmeter böcker och handlingar om traktens historia och delat med sig av sin kunskap i muntlig och skriftlig form. Börje ledde förhandlingarna med Svenngård om att materialet skulle doneras till kommunen och förhandlingarna gick i lås 1970. Detta material gav Börjes hembygdsintresse en rejäl skjuts och han såg snart att bygden hade varit central i rikshistorien med sitt från kommunikationssynpunkt strategiska läge. Två sjötrafikleder som förband Birka, Sigtuna och Uppsala och senare Stockholm och dit kom landsvägen från Västerås och bergslagen att gå via Bro, vägar i flera generationer som fortfarande är synliga.

Börje fortsatte nu på Hermans Svenngårds linje och samlade på sig kunskap. Att intervjua äldre ortsbor var en metod. Han är också en fängslande föreläsare och delade flitigt med sig av sina kunskaper vid utflykter och andra aktiviteter. Vartefter kommunen växte behövdes fler lärare och det flyttade in lärare som inte alls kände till Brobygden men som skulle förmedla hembygdskunskap. En lärarhandledning löste detta behov och naturligtvis var det Börje som gjorde den och lärarutbildningen utökades med bussutfärder, vilka sedan erbjöds även personalen vid andra kommunala förvaltningar.

Hembygdsprojektet

Tanken att ge nyinflyttade kunskap om sin nya hembygd utvecklades till ett hembygdsprojekt 1977-79. Kommunen hade då en driftig bibliotekschef i Miklos Gulyas, invandrad ungrare, och i kommunen bodde Sören Hallgren, välkänd fotograf på Historiska museet, och han var ordförande i Stockholms-Näs hembygdsförening. Kanalerna till Historiska museet var alltså lätta att upparbeta och även Socialstyrelsen gick in i projektet. Ett par projektanställda kunde engageras och en nyskapande tidning "Historiska nyheter" drogs igång och trycktes i 20.000 ex. Börje skrev över hälften av artiklarna. Skrifter delades ut i pendeltågen och en skriftserie "Vi skriver i Upplands-Bro" drogs igång och här har många invånare bidragit med sina minnen. Projektet kulminerade i en Upplands-Brodag på Historiska museet då publikrekord slogs och Börje var i elden med fördrag som fick dubbleras både på museet och hemma i Bro. Samtliga lärare i kommunen besökte museet. Skulle man kunna lyckas med en sådan satsning idag

Turistkarta

Under 80-talet skaffade Gudrun och Börje samtliga ekonomiska kartor över kommunen och på Lantmäteriverket fotograferade de alla lantmäterikartor med beskrivningar från kommunen, 300 diabilder blev det.

Så gav de sig ut och letade upp alla platser. Resultatet blev 1982 en kommunkarta som blev den första i sitt slag med mängder av kulturhistoriska sevärdheter inlagda, t ex mer än 50 torpgrunder, ödebyar, tegelbruk, ångbåtsbryggor och även geologiskt och biologiskt intressanta formationer.

Hembygdsbok

Med all denna samlade kunskap och enorma intresse och energi samlad hade det varit konstigt om inte tanken på en hembygdsbok över kommunen hade funnits med i arbetet och 1982 fattade kommunen beslut om att ge Börje en termins tjänstledighet med full lön för att genomföra projektet. Och nu tar hembygdsarbetet i Upplands-Bro ett steg in i dataåldern som skulle visa sig bli revolutionerande. På hösten 1984 kom "Det hände i Upplands-Bro" ut i 4000 ex. och den är slutsåld sedan länge.

Datorn i hembygdsvetenskapen

Det var början av 1980-talet som IBM lanserade den första persondatorn men programvaran var ännu inte utvecklad så det blev en mikrodator, s k hemdator, med ett ordbehandlingsprogram, som blev det första arbetsredskapet och till den naturligtvis en skrivare. Det var en privatinvestering på drygt en halv årslön men den har paret Sanden aldrig ångrat. Börje visade sig nämligen

ha förmåga att utveckla datoranvändningen på en nivå som säkert skulle ha givit honom anställning som programmerare om han så hade velat. Databaser byggdes upp över de kunskaper som fanns samlade. Materialet bearbetades och tolkades, och här har Gudrun gjort en enorm insats och flera andra i hembygdsrörelsen också! Kunskaperna skulle också föras ut och då och då kom bokprojektet väl till pass.

Krönikespel

Samma år som boken kom ut, Hembygdens År 1984, beställde Studieförbundet Vuxenskolan manus till ett krönikespel om händelserna kring Stäket och det uppfördes med stor framgång 1987. Spelet handlar om händelserna med anknytning till Stockholms blodbad 1520. En av de viktigaste aktörerna, ärkebiskop Trolle, satt ju då på Stäket. Spelet hette "Stöket i Stäket".

Upplands-Bro Kulturhistoriska Forskningsinstitut - UKF

"Stöket i Stäket" skriver Ledungen om i nr 2, 1987 och på samma plats berättade vi om en annan nyskapande händelse i utvecklingen av hembygdsarbetet i Bro, nämligen tillkomsten av UKF. Iden föddes vid köksbordet hemma hos Sandéns på Målarvägen i Bro. Curt Dahlgren, hembygdsforskare och verksam i datavärlden, hade då hört Börje tala om de arkeologiska undersökningarna i Fornsiguna där samarbetet mellan amatörarkeologer och antikvariska myndigheter utvecklats. Varför inte utveckla detta samarbete till hela den historiska vetenskapsdisciplinen, tyckte Curt, och som datakunnig såg han stora möjligheter att använda datorn i humanioras tjänst. Självklart tycker vi kanske idag, men för 20 år sedan var det främst naturvetenskapen som tagit datorn i sin tjänst. 1991 visades UKF:s databaser vid Historiska institutionen i Stockholm och samma år fick Stockholms läns museum ta del av dem.

UKF blev en egen förening med starkt sponsorstöd från näringslivet. På dess hemsida www.ukforsk.se kan man ta del av den rika verksamhet UKF bedrivit i över 20 år och här kan man se vilka skrifter som kommit ut från första delen av "Vad hände egentligen?" utgiven 1990. Några exempel på det enorma arbetet som gjorts är att överföra ca 6000 kort från Ortnamnsarkivet till sökbara datafiler, överföring av innehållet i ca 150 bandade intervjuer till sökbara filer, bearbetning av ca 2000 artiklar i det som brukar kallas vårt lands första ekonomiska tidskrift från 1776.

Genomgång och tillgängliggörande av Kungliga kungörelser har också gjorts och för ett par år sedan kom tre band med Hushållningssällskapets samlade skrifter ut, ett enormt intressant källmaterial med illustrationer av jordbruksredskap m m från 1700-talet.

Hembygdsarkeologi

Den verksamhet som Stockholms läns hembygdsförbund startade 1979 tillsammans med Riksantikvarieämbetet för att skapa samverkan mellan yrkesverksamma arkeologer och amatörer, som vi idag gärna kallar hembygdsarkeologer, har Sandéns tagit till sig på samma sätt som Arbetsgrupp Långhundraleden har varit en viktig part. Det började 1981 med en liten undersökning av Rösaring. Här hade upptäckts en unik väganläggning som gick mellan en husgrund och en storhög. Grävningar under två år kunde datera anläggningen till 800-talet och tolkningen blev "processionsväg" från ett "dödshus" till begravningsplatsen. Undersökningarna har på senare år återupptagits i samarbete med Stockholms läns museum.

Sandéns hade hittat även andra intressanta fornlämningar som en träpalissad vid fornborgen Draget där undersökningar sedan lett till att man tolkat platsen som en 4000 år gammal kultplats. Här finns även en imponerande hålväg som väckte Sandéns intresse för denna typ av fornlämning och själva trodde de knappt sina ögon när de träffade på ett dussintal 3-5 m djupa hålvägar på en annan plats i kommunen 1988.

Fornsigtuna blev en annan plats där hembygdsarkeologin samlades för att tillsammans med fackfolket göra undersökningar i mitten av 1980-talet. Denna undersökning resulterade i en praktfull bok där nya resultat framkom. Börje har också grävt i arkiven från gården på platsen, Signhildsberg, och även granngårdarna och hittat fakta som måste betraktas som revolutionerande.

Det skulle gå att göra denna artikel mycket längre men förhoppningsvis har du nu fått en bild av en unik hembygdsinsats. Det senaste i raden är en bok i en tegelstens tjocklek med presentationer och tolkningar av det uppordnade gårdsarkivet från Bro gård. Den har framställts i ett tiotal exemplar och finns bl a i förbundets bibliotek. Gudrun och Börje arbetar nu för att se till att allt arbete blir tillgängligt för eftervärlden och eftersom datasystemen ändras och digitala media är osäkra tas nu allt ut i skriftform i små häften som görs i små upplagor och som kan beställas av specialintresserade.

Ordet på papper känns ännu långt ifrån föråldrat!

Kjell Nilssons artikel i Stockholms läns hembygdsförbunds tidning Ledungen 2008

(forts från sidorna 3 och 8) Rapport från Söndagssalong 2, okt 2008

1830-40-talen blev salongernas tid i Uppsala. Landshövding Robert von Kraemers mottagning på slottet på söndagsaftnarna var mycket berömda. Där fick alla vara med som ville. Mer traditionella salonger hölls hos Erik Gustaf Geijer, den berömda historieprofessorn, där med stort inslag av musik eftersom han också var kompositör. Malla Silfverstolpe, den vittra överstinnan, höll litterära salonger. Flera andra familjer i umgängeskretsen kring universitetet höll salonger. Där kunde man träffa Atterbom och Adolf Fredrik Lindblad, nu mest känd som körkompositör. Dennes umgänge med familjen Mendelssohn gav naturligtvis impulser åt det svenska kulturlivet. Gunnar Wennerberg var en flitig gäst och exekutör av musik. Han blivit mest känd för eftervärlden med mansduetterna Glutarna. Men från början var det tre studentsångare han skrev musik för. Ett exempel härpå bjuder Bro d'River Boys på vid Salong nr 4 i maj.

De mest uppmärksammade svenska aristokratiska salongerna hölls av Matilda Orozco, dotter till spansk minister i Florens, men gift i Sverige och bosatt här. Hennes första man, som bekostade dessa salonger på familjens gods i Mälardalen hade så nära släktskap med dåtidens ägare av Brogård att Matildas namn finns i testamentshandlingar i Brogårdsarkivet. Tyvärr var den tidens Brogård inte beboeligt för familjen. Ett par musikaliskt-litterära salonger har dock hållits på Brogård i vår tid. För några år sedan med Bellman som tema då Bro d'River Boys sjöng till kommentarer av Bellmanforskaren Torkel Stålmarek.

Medlemsavgiften höjd till 150:-

Årsmötet 2008 beslöt att höja avgiften. Den har legat stilla i många år.

Föreningar får inga kommunala bidrag för administrativa utgifter. 20:- går till Hembygdsförbundet Du blir medlem genom insättning av summan på pg 27 58 94-4

Ett medlemsutskick är dyrt med tryck och porton.

Inbetalningskort för medlemsavgiften sänder vi därför tillsammans med första Nyhetsbrevet för året. D.v.s. när vårprogrammet är klart.

Börje Sandén